

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. PÁL ERNŐ

ÜGYVÉD.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: Fülei Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a köziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyit-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Rendelet

a sajtószabadság ellen.

Fülöp János enlakai községi bíró hivatalos pecsét és hivatalos aláírás alatt azon indokolással küldte vissza a „Székely-Udvarhely“ 1905. évi december 31-iki számát, hogy „Enlaka község az 1906. évre nem fizet elő, — az Alispán urnak 1905. évi 5551. számú rendeleténél fogva“.

Nézzük, mit tartalmaz ez a rendelet.

Értesíti az előjáróságokat, jegyző és főszolgabíró urakat, hogy a „Vármegyei Hivatalos lap“ 1906. január 1-től kezdődőleg kiadót cserélt. De még másról is értesíti a nevezetteket. Értesíti, hogy „az eddigi kiadó, Betegh Pál, megszűnően kiadó lenni, az esetleges korábbi megbeszélések folytán fennálló és a nevezett kiadásában megjelenő „Székely-Udvarhely“ című lap megrendelésére vonatkozó esetleges kötelezettség is megszűnik“.

Azt hiszem, mindenki megérti, hogy mit jelent ez az „értesítés“.

Ez közigazgatási nyelven azt jelenti, hogy a „Székely-Udvarhely“ című ellenzéki lapra mártól fogva tilos előfizetni.

Nemde így értette ezt az igen tisztelt alispán ur?

Az enlakai községi bíró is így értette, mert az előfizetést azonnal beszüntette.

Igy érti ezt a vármegye minden községi bírája, előjárója, körjegyzője, községi jegyzője és főszolgabírája. Ha ad valamit arra, hogy az alispán ur notesében neve meg ne jegyeztesék. Pedig nagy része sokat ad erre. Így a „rendeletnek“ meglesz az alattomban célzott eredménye: Udvarhelyvármegye ellenzéki lapjának előfizetését a községek, birtokosságok s más testületek egymásután szüntetik be. Ez pedig felmutatható eredmény.

Ne mondja senki nekem, hogy ez csak egyoldalú és erőszakos magyarázata a kérdéses rendeletnek.

Akármit tartalmaz az a rendelet s akárhogyan van is megfogalmazva, első sorban az eredményt kell vizsgálni, melyet maga után vont. Az tény, hogy az „értesített“ előfizetők közül máris többen beszüntették a lap megrendelését.

Már pedig ha nem ez lett volna a rendelet rejtett célja: mi szükség volt rá, hogy egy ilyen „rendelet“ adassék ki?

Mi köze van Fülöp János enlakai községi bírónak ahhoz, hogy a hivatalos közlönyt most már nem az a Betegh Pál nyomtatja, aki a „Székely-Udvarhely“ című politikai lapnak a kiadója? Vagy amennyiben az előfizetési és hirdetési stb. díjak beküldése céljából szükséges ezt tudnia: nem győződhetik-e meg az új kiadó kiletéről annak a hivatalos lap szövege alá vagy felé nyomtatott cégéből, nevéből? Avagy nem lett volna elégséges pusztán a kiadó-változást magában a lapban egyszerűen tudatni az előfizető közönséggel?

A lólabat nem takarja el semmiféle magyarázat.

Mit ért az Alispán ur „esetleges korábbi megbeszélések“ alatt, melyek folytán a rendeletben címzettek a „Székely-Udvarhely“ megrendelésére „kötelezve voltak“?

Kik között jött létre ez a korábbi megbeszélés? Csak nem az Alispán ur és a rendeletben címzettek között? Mert a kiadó és az előfizető között nem szokott „megbeszélés“ létrejönni. A kiadó kiadja lapját, a közönség beküldi az előfizetési díjat és kapja a lapot. Adszá-nesze. Ha a közönségnek nem felel meg a lap: az előfizető bevértja a félév vagy negyedév lejártát s többé nem fizet elő. S ez ellen a kiadó nem tehet semmit.

Ezt pedig tudja minden községi bíró, jegyző és főszolgabíró. Tehát felesleges volt őket „értesíteni“ arról, hogy most, miután Betegh Pál megszűnt a hivatalos lap kiadója lenni: az ő kiadásában megjelenő „Székely-Udvarhely“ című lapra sem kötelesek a címzettek előfizetni.

Mert ez magyarul azt jelenti, hogy eddig is csak azért voltak „kötelesek“ a községek előfizetni a „Székely-Udvarhely“-re, mert annak kiadója, Betegh Pál —

együttal a hivatalos lapnak is kiadója volt.

Ezt pedig talán az Alispán ur sem hiszi el. És a rendeletben címzettekről sem tétélezte fel!

Amint én látom a dolgot, az Alispán ur cenzura alá szeretné venni a szóban forgó ellenzéki lapot. Csak ez lehet oka, hogy egyszerre annyira szívére vette a községi pénztárak anyagi érdekét, olyan kiadás megtakarítására intvén a községeket, melyet három éven át helyesnek és szükségesnek tartott.

De vajon mit szólna az Alispán ur ahhoz, ha e lap kiadója mindazoknak a községeknek, a kik a kérdéses rendelet alapján beszüntették az előfizetést: a lapot ezután ingyen küldené meg? Gondolja-e, hogy Fülöp János enlakai községi bíró így is vissza fogja küldeni a lapot azon megjegyzéssel, hogy „ezen lapot az Alispán urnak 1905. évi 5551. számú rendeleténél fogva Enlaka község nem olvassa“? ...

Dr. Hinkelér Fels. Ákos.

A politikai helyzetről.

Egyek leszünk.

Minden eszme diadalra jut, ha kellő számú vértanukat gyűjt. A magyar nemzeti állam megvalósításának eszméje szerzett talán a történelem során legtöbb vértanút. 400 év óta majd minden tizednek megvan a maga vértanuja. És bá-

A „SZEKELY-UDVARHELY“ TÁRCAJA.

A székelyek reáltörténete 1562—1691-ig.

Irta: Connert János, ford. Balásy Dénes.

(Minden jog főtartva.)

(1. folytatás.)

Ösfoglalás, letelepedés.

A székelyektől lakott országrész magában foglalja a Maros, Olt és a két Küküllő felső folyásai mellett fekvő folyamvölgyeket, amelyek a Hargita és a Baróti hegyek, valamint a határszéli Kárpátok között terülnek el. A Székelyföldhöz tartozott még az aranyosmenti szépség is, hajdan a tordai vár birtoka, amelyet a kézdii székelyek kaptak volt a királytól hű szolgálataik jutalmául.

Az ország határszéleibe való megtelepedés vagy ösfoglalás kérdése mind e pillanatig nincs még megoldva tudományosan és teljesen. Krónikáink a székelyeket a hunok utódainak tartják — írja Sebestyén Gyula. Elmondják, hogy a hunok romlása idején megmaradt néptörzsek két részre szakadt; az egyik részt Attila fia, Csaba, visszavezette őket keletre (ez volna a k o z á r k a b a r s á g, amely a magyarokhoz keleten csatlakozott); a másik

rész Attila országában a Csigla-mezőre, Erdélybe menekült, ahol magát változtatott néven „sziklő“-nek nevezte. (Ez volna az a meghódított a v a r néptörzsek, amelyet a honfoglaló magyarok részint Erdélyben, részint a Dunántúl, a pannóniai határmentén találtak). Az összes régi magyar krónikákból csak egyetlen egy tény konstatható kétségtelen bizonyossággal, az, hogy 1250-ben általános hiedelem volt az országban, köztudat volt, néphit, hagyomány és meggyőződés, hogy a székelyek a hunok utódai, Attila népe voltak. Tagányi Károly és a porosz Meitzen pedig a Székelyföldön a földközösség és a közös birtoklás még fölismerhető mai nyomaiból arra következtetnek, kimutatják, hogy Erdélyben egyedül a székelység és senki más az ösfoglaló nép. Idáig ennyi a reáltörténet.

Az a tényállapot, hogy a törzskörs rendszer, vagy nemzeti alkotmány egész a XVI. század végéig a Székelyföldön megvolt, érvényesült, amellel bizonyít, hogy a Székelyföld lakosságát lehetetlen Magyarország különböző helyeiről összeszedett-vedett népnek gondolni és tartani, pláne oly korban, olyan időben, mikor a nemzeti alkot-

mány, a törzrendszer, Magyarországon az országnak vármegyékre osztása következtében már régiesen elenyészett volt. A székelyek tehát nem lehetnek a magyar királyoktól ide telepített h a t á r ö r ö k. E mellett szól hallgatóság az a tény is, hogy valamely telepítésről vagy földado-mányozásról egyetlen adat, vagy oklevél sem tesz említést, míg viszont az aranyosi székelyek adománylevelüket több ízben megerősítetik a királlyal. Viszont abból, hogy a keleti székely területén jus regium nem létezett, még nem lehet arra következtetni, hogy az ország koronabirtok valamikor ne lehetett volna, mert a király még Aranyos-széken sem gyakorolta soha 1562. előtt a maga jus regiumát.

Bizonyos, hogy a XIII. században az egész Székelyföld meg volt szállva, rakva volt néppel. Meitzen a barcasági és a háromszéki határos községeknek mező- és határbeosztásában igen nagy hasonlóságot talál és ebből arra következtet, hogy Háromszék déli határát, a Barcaságot, a székelyek csak a német lovasrend letelepedése után foglalták el, 1225. körül. Talán később az agrártörténeti kutatások valamivel több fényt fognak deríteni a

letelepedés vagy ösfoglalás kérdésére, ámbár itt is kevés a valószínűség, mert a fény is aligha fogja megvilágítani valaha a kezdet homályát, a mennyiben a székelyek hajdan magánbirtokai magánirtványokra vezethetők vissza, viszont a modern erdő, mező, legelő felosztás vagy földközösség, többé már nem nyújt felvilágosítást és nem ismerteti meg az eredeti állapot képét.

Egyébiránt föltötte valószínűnek látszik, hogy az a terület, amelyen ma a székelyek laknak, kezdettől fogva nem volt teljesen benépesítve. A megszállás idejében a székelyek között nemzeti alkotmány uralkodott, törzrendszer, mely a XVI. századig a székelyek tisztsegeinek betöltésekor egyedül volt irányadó. Már most ha egyszerre szállották volna meg őket az egész Székelyföldet, úgy mind egyik nemzetség egy-egy külön területet kapott volna magának, de hát ez így nem áll. Nem csekély számú oklevél adatból mutatható ki, hogy mind a 7 székely székben ugyanazon h a t n e m z e t s é g élt és uralkodott, ugyanaz, amelyeknek pontos lajstroma Maros-székről előkerült és ma is megvan. Ebből a tényből arra lehet következtetni, hogy az egész Székely-

ran mondhatjuk, hogy amint az erőszak segítette diadalra emelkedni a legszentebb eszméket, úgy korunkban is a „bécsi kéz“ az, a mi a nemzeti ellenállást megerősíti és segíti érvényesülni. A nemzetre apellált, mikor a nemzetet gyávnak és elpuhultnak tudta és mikor a nemzeti akarat erősnek, szilárdnak bizonyult, ez a bécsi kéz a talajt törekedett alóla kivenni, az országgyűlést feloszlatta, vezéreit a király házából, hová hiva voltak, csufosan kiűzte, majd a nemzet erejét saját otthonában a vármegyékben törekszik megsemmisíteni, segítségül a független magyar bírósággal elítélte előre megkészített ítélettel Magyarország egyik legderékabb tisztviselőjét Fazekas Ágostont, Pestmegye tisztviselőjét, mert ez legnagyobb urnak ismeri ez országban a törvényt. Kinevez több megyében teljhatalmu kormánybiztost, bár ezeket az 1886. évi XXI. t. c. az őket megillető helyre, a megsemmisülésbe küldötte. Kormánybiztosokat küld, mert a nemzet gunynyal és utálattal fogadja a kormány megvásárolt eszközeit. Kormánybiztost küld Debreczenbe, Ungvármegyébe a rend fentartása címen és békés polgárokat tartóztat le és börtönöz be, mert azok megvetéssel nyilatkoztak, avagy irtak a komisz eszközökről. Ez a kormány hirdet rendfentartásról, holott alig egy hónappal ezelőtt hazátlan bítangokat uszít védtelen polgárokat, Budapesten is veszélyeztette ezekkel a felelőtlen alakokkal a polgárok vagyonát.

A kormány ezen politikájánál, a nemzeti ügy mellett nagyobb propagandát képzelni sem lehet. Csak igaz Deák Ferencnek az a mondása, hogy a magyar ember olyan, mint a tojás, minél jobban főzik annál erősebb. Nem is olyan régen hallottam hangokat, melyek a nemzet engedékenységeben látták a béke megvalósítását és ma ugyanazok a szilárd tömörülést, az ellenállás fokozását ohajtják.

A király vár, mert tanácsosai azal biztatják, hogy a magyar nemzet megünje ezeket a játékokat és meghajlik a császári akarat előtt.

földet egyetlen egy pontból szállották meg és telepesek vagy harcosok szétküldése folytán népesült az be és ebben a küldetésben aztán rendszeren részt vett mindegyik nemzetiség, mint például Aranyos szék megszállásakor is a kézdii székelyek. Ebből a fokozatosan lassankénti előrenyomulásból érthető meg aztán az az érthetlenség is, hogy a termékeny Barcaságot, mely a háromszéki síksággal egy földrajzi egységet alkot és könnyen volt mivelhető, miért nem szállották meg a székelyek.

A XIII. század kezdetéig a székelyek délfelé csak még a Barcaság határáig nyomultak volt előre. Valamint az országba való betelepedés, úgy a földnek felosztása is kétségkívül nemzetségek szerint történt. A nomád és kóbor életmódból az állandó lakásra való átmenet, nem hamar, nem hirtelen, hanem legelőbb 1080. körül történt, mire az a bizonyíték, hogy a faluknak legnagyobb részt keresztény a neve. A XVI. és XVII. században már minden mivelhető föld szántott-vetett volt, sőt faluk és székelyek érélyes rendszabályokat hirdetnek ki, hogy ezzel az erdők rovására a további irtásoknak elejét vegyék.

(Folyt. köv.)

Holott nem kell éleslítás, hogy meggyőződjenek a nemzet fokozott erejességében. A nemzet szilárdabb, mint valaha, mert tudja, hogy most leverése a nemzet fejlődését századokra veti vissza.

A nemzetnek győznie kell és ha a győzelmé nem a közel jövőben és egyezmények árán jön létre, a függetlenségi párt abszolút többséget fogja eredményezni, mely pedig Magyarországot teljes függetlenségének kivívásáig a küzdelemmel nem fog felhagyni.

Egyek leszünk és Magyarország független.

Pestmegye közgyűlése.

A nemzeti akarat hü kifejezése a pestmegyei törvényhatóság közgyűlése.

Gróf Laszberg mellékajton rendőrök sokasága között oszon be a közgyűlésre. A vármegye házat lovas és gyalogrendőrök, egy század huszárság és három század gyalogság veszi körül. És mégis Laszberg a kítőző fölháborodásnak nem tud ellenállani, kénytelen a mellékajton ép oly módon elosonni, mint jött.

Laszberg rendőrfedezettel jelent meg Römer Róbert kíséretében, de éktelen láma fogadja. „Gazember, hazaáruló, bitang, szarvasmarha, gyalázatos fráter, disznó, betyár“, e legenyhebb szavak, melyek fogadják a sötét alakot, de szóhoz nem jutva, kijelenti, hogy a gyűlést berekeszti és futva távozik.

Beniczky Lajos alispán röktön utána az elnöki széket elfoglalja, Laszberg főispánságát és szereplését törvénytelennek jelenti ki és kéri a közgyűlés tagjait a gyűlés folytatására a Sas körbe vonulni. Hol a közgyűlés a legszebb rendben folyt le, melyet lakoma fejezett be a Pannóniában.

Rendzavarás csupán annyi történt, hogy a rendőrség a mentelmi jog figyelmen kívül hagyásával Héderváry Lehel és Pozsgay Miklós orsz. képviselőket letartóztatta és csak 5 órai vizsgálat után bocsátotta szabadon.

Igy készül a kormány segítségével a független Magyarország.

KÜLÖNFÉLÉK.

„Sirva vigad a magyar!“

Barna legény, öreg legény,
Ne húzd azt a régi nótát;
Azt a vigát, édeset!...
Gyászról zengjen: sötét gyászról.
Szivettépőn, lemondóan
Ócska, kopott hangszereid!...

Féltve ápoló szép reményünk
Letépték még bimbójában,
S kardot fentek ellenünk;
Mert a gyáva megalkuvás,
A hízélgés, ektüszegés
Soha sem volt kényerünk.

Szabadságunk meggyalázták,
Tépdeseik az eszme szárnyát;
Gyengítik a hősi kart...
Hitegetik, csalogatják
Hazug szókkal, ajándékkal
Ezt a szegényt, hü magyart...

S nincs az égnek egy villama,
Mely lesujtsa: le a porba
Ezt a szennyest, rut hadat...
Kiveszett a szégyenérzet:
A sok gáztett, törvénytíprás
Nem piritja arcukat...

Jer! Most gyászolj jó magyarom!
Önts ki bud, mely régen nyomja,
Rég epezt a szíved!...
S te vén legény, barna legény
Húzz egy bus dalt! Ne a régít:
Azt a vigát, édeset...

B. Bagossy Kálmán

Tisztelettel felkérjük előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása iránt lehetőleg gyorsan szíveskedjenek intézkedni, hogy a lap küldése fennakadást ne szenvedjen.

— **Az első bál** e hó 7-én zajlott le városunkban és úgy erkölcsileg, mint anyagilag sikerült. Az éldozatkész védnökök és rendező bizottság mindent elkövetett, hogy a hazafias és nemes célú táncestély minden tekintetben a várakozásnak megfelelően. Némelyek politikai jellegű igyekezték a háttérben keresni, a más rész pedig hazafias kegyeletből a Bartha Miklós emléke iránt örömmel jelent meg és vett részt derék fodrásaink és fodrászsegédeink rendezése mellett az estélyen. Az anyagi sikerről tanuskodik a 114 K 50 f tiszta jövedelem, a melyből 42 K 20 fillért a városi sétatér-alap kapott, 42 K 30 f. illetve a rendező bizottság által hozzá csatolt 30 koronával 72 K 30 f-t Bartha Miklós emlékére a Magyarország szerkesztőségéhez küldötték be. Felülfizettek: Dr. Valentsik Ferenc 56 K, Dr. Kovácsy Albert 54 K, Ugron Zoltán 40 K, Szakáts Zoltán 20 K, Dr. Pál Ernő, Persián János, Fekete Manó 8-8 K, Dr. Horváth Károly, Sándor István 4-4 K, Flamer Lajos (Budapest), Teichner Jakab, Dr. Damokos Andor, Dr. Szöllősi Ödön, Zöld János 3-3, Szabó Domokos városgazda, Daróczy István, Nuszbaum János, Tamás Balázs, Betegh Pál, Szentpétery Ferenc 2-2 K, Nagy Kálmán jbró, Barabás Albert, Horváth Károly, N. N. 1-1 K, Csendor Pál 40 f, Mészáros Lajos, Képiró Lajos, Mészáros Zoltán, Szabó Ödön, Schmaller János, Kancz Tibor, Ferenc Albert, Nagy Gergely, Vicsai János, Hincz Henrik, Molnár Károly, György Viktor, Paroczay Mátyás rendező bizottsági tagok együttesen 30 korona.

— **Uj gazdakör.** Homoródszentpéter községben a Gazdakör minap megalakult 30 taggal és immár működését is megkezdte. Hetenként kétszer összegyűlnek s akkor felolvasásokat tartanak. A tagok igen buzgón járnak a körbe, hol az önképzés szépen fejlődik. A kör megalakítását Péter Sándor homoródvárosfalvi unitár. pap indította meg. Elnöke Nagy Gyula tanító, helyettes elnök Székely Miklós, jegyző Jobb Dénes, pénztárnok Jobb Ferenc.

— **Elöléptetés.** A marosvásárhelyi kir. ítélőtábla elnöke Demeter Ferenc székelykereszturi kir. járásbírói hivatalozgát, magasabb fizetésbe léptette elő.

— **A politikai közszellem** Szentegyház- és Kápolnásfalukban is kezdett megváltozni. Minap Simkó József fővárosi tanár ismét meglátogatta az ottani polgárságot. Tartalmas beszédekben ismertette a mai helyzetet s különösen a választói jogról és a szocializmusról beszélt. Összehasonlításokat tett a 48-as függetlenségi párt programjában meglevő választói jog és a Kristóffy-féle maszlag között. Bebizonyította a mai kormány szédelgéseit és nemzetrontó politikáját. Lelkesítette a székely népet a 48-as Kossuth-párt-hoz való csatlakozásra és felhívta, hogy alkalomadtán annak tiszta, a

magyar nemzet érületének és történelmi tapasztalatainak egyedül megfelelő zászlóját vigyék győzelemre. E gyűlésből kifolyólag Kossuth Ferenc pártelnököt írávratban üdvözölték, amire Kossuth Ferenc ezt válaszolta: „Oláhfalú választóinak üdvözlését szívből köszönöm, melegen viszonzva“. Mi is köszöntjük a szentegyház- és kápolnásfalusi közönséget a javulás útján s reméljük, hogy mindnyájan a 48-as lobogó mellé csatlakoznak. Országos képviselőjünknek pedig majd olyan egyént fognak megválasztani, aki nem pénzzel, eszem-iszommal kéri tőlük a mandátumot, hogy választás után aztán feléjük se nézve, úgy tekintse őket, mint akiknek hazafias lelkiismeretét megvásárolták...

— **Háztulajdonosok** figyelmébe ajánljuk, hogy az általános jövedelmi pótdadó leírása végett a tehervallomási iver folyó hó 31-ik napjáig a városi tanács kiadóhivatalához beadandók. Ugyanott az erre, valamint a házbér jövedelemadó, a III. és IV. osztban leendő megadóztatáshoz megkívántató nyomtatvány-mintákat a hivatalos órák alatt az adózónak díjmentesen bocsátják rendelkezésére. A kinek ház- vagy földbirtokán tehát telekkönyvíleg bekebelezett jelzálogos adósság van, folyó évi január hó 31-ikéig az illetékes városi adóhivatalnál vagy községi és körjegyzőnél — saját érdekében jelentse be. A tehervallomási iver mindenütt ingyen adják és a szabályszerűleg kitöltött vallomás átvételét az illetők kötelesek elismervénnyel nyugtázni.

— **A császári biztos szobra.** Mármegye és császári biztosokat még az esküdtétel előtt kipofozzák, utálattal fordulnak el tőlük, szóba sem állanak velök. Nálunk nem ily tövises a császári biztos élete pályája, sőt lehet mondani — dicsőséges, mert még életében szobrot emelnek neki a vármegyeház udvarán. Udvarhelyvármegye székházának így tél idején ugyanis teméntelen lakója van azokból az egyénekből, akik erdőkíhágás miatt elzárásra vannak ítélve. Ezek aztán udvart sepernek, fát vágnak és úgy az összes irodákat, mint az alispán ur lakását el látják fával és vízzel — alispáni engedéllyel, sőt talán „rendelet“-re. Mikor kifogytak az effajta munkából, az udvaron összegyűlemlt hóból szépen megalkották a megyefőnök szobrát s tekintettel a megyefőnöknek több ízben hangoztatott azon kijelentésére, hogy ő amikor eljön az ideje, az ellenzékekkel lesz, kalapjához egy nagy vörös tollat tűztek. A császári biztos tehát meg van örökölte. Reméljük, hogy hivatala és dicsősége is oly tartós lesz, mint az az anyag, melyből szobra készült. Szétmállasztja az alkotmányos szabadság és törvényes kormányzat legelső napugara!...

— **Székelyfancsalban** e hó 15-én műkedvelői színielőadással egybekötött zenés társasestély lesz, amelyre az érdeklődőket szívesen látja a rendezőség. Az előadás kezdete este fél 6 órakor s borrhól gondoskodnak.

— **A székelyföldi erdők felszabályozása** ügyében az egyes községek közbirtokosságai nagy lelkesedéssel csatlakoznak a vármegyénkből megindult mozgalomhoz. December hó

31-én Zágón háromszékvármegyei nagyközség kétág katonaságának közbirtokossága tartott rendkívüli közgyűlést, melyen a beküldött jegyzőkönyvi kivonat szerint az előjáráság részéről: Szóts Imre elnök, Gál Károly erdőgazda, Bitai Antal pénztárnok, a birtokosság részéről pedig: Albu Károly, Kocsis János, Székely András, Albu János (Jánosé), Albu Péter, Tamás Mózes, Kozma Antal, Csoma Samuel (Ferencé), Vajna Antal, Antal Elek, Barabás Sándor, Fazakas József (Csorja), Gál Tamás, Barti Géza, Antal Mihály, Domokos András, Szabó Ferenc, Szabó Gergely (Csorja), Cseh Imre, Albu Gergely, Antal György (Mózesé), Szabó András (Mihályé), Andok Antal, Zsidó László, Andok Boldizsár, Antal András, Albu András (gazd), Bitai Antal (Ferencé), Antal István (Mózesé), Imre Lajos, Antal József, Juhos András, Csoma Áron, id. Albu Samuel, Antal Balint, Antal Benedek, Teleki Zsigmond, Csoma Ferenc (Ferencé), Csoma József (Ferencé), Antal Samuel Domokos, Gál Lőrinc, Kertész István, Török Károly, Albu Miklós és mások vettek részt. Az elnök előterjesztette lengyelfalvi báró Orbán Ottó birtokossági elnök felhívását, szóról-szóra felolvastván, azt a birtokosságra nézve üdvösnek jelezték és a mozgalomhoz való csatlakozást egyhangulag elhatározták. Együttal az akciót kezdeményező s folytató „Székely-Udvarhely” című függetlenségi és 48-as ujságot megrendelték s a határozat végrehajtásával Szóts Imre közbirtokossági elnököt bízzák meg. Más ügyeket is érintésként, a jegyzőkönyvet Szabó Ferenc és Bitai István hitelesítették. Legközelebb meg Csikvármegyéből Menaság község közbirtokossága, Háromszékvármegyéből Páké község birtokossága, Udvarhelyvármegyéből pedig Bogárfalva, Malomfalva, Sükö és Méréfalva községek közbirtokossai jelentették be a mozgalomhoz való csatlakozásukat.

— **Apamének szétosztása** Az állami mentelepben elhelyezett meneket az egyes fedeztetési állomások részére szétosztani már megkezdtek. Sepsiszentgyörgyön folyó évi február 5-én, Homoródon 7-én és Deesen 9-én lesz a szétosztás.

— **Étel közönsége** minap rendkívüli művelzetben részesült. A működvelő társulat előadta Csepregy Ferenc: A piros bugyelláris c. 3. felvonásos örökbecsű népszínművét. Az Erzsébet-ház nagytermét zsufolásig megtöltötte a helybeli és vidéki közönség. A nagy erkölcsi sikert bizonyítja a sokszor kitört éljenzés és lelkesedés s az anyagi sikert pedig mutatja a bevétel, mely 200 korona. A darab betanításaért és rendezéséért Szilágyi Béla jogszigorlót illeti az elismerés és dícséret. Az estélyen felülfizettek: Dr Viola Sándor 2 kor; Boros György 2 kor; Gaghy Dénes 1 kor. 30 fill; d. Szell Géza 90 fill; Csia Kálmán 70 fill; Irsay Gyula 70 fill; Deak Gergely 40 f. Sz. M-né 90 fill; Lőrinczi Domokos 1 kor. 30 f; Bakó István 50 fill; Bakó Róza 20 f. A felülfizetésekért e helyben mond köszönetet a rendező bizottság.

— **Vármegyénk közigazgatási bizottsága** havi rendes ülését tegnap tartotta meg. A havi jelentéseket tudomásul vették. A pénzügyigaz-

gató jelentése a nemzeti ügyet illetőleg elszomorító. Mult hónapban igen sok önként befizetett adót szállítottak az egyes községek.

— **Színészet.** Pénteken Erdélyi Cornelia jutalmául a „Suhanc” került színre vontatott előadásban. — Szombaton „Petőfi élete és halála”, este pedig Lehel Károly karmester „Ermelinda” című vig operáját mutatták be. Lelkes ovációkban részesítették a szerzőt. Hétfőn ismét az „Ember tragédiája”-t és kedden a „Csöppség”-et vették elő — zóna-előadásban. Tegnap Bárdi Gabi művésznő érkezett vendégszereplésre s vidékről is jött néhány érdeklődő. Megjegyezzük itt, hogy a színlapok tele vannak a legbotrányosabb sajtóhibákkal, melyek a darabban szereplő személyek neveit fölismerhetetlenné teszik. Jó volna, ha az igazgató vagy más valaki, aki a francia s angol íráshoz is könyit, utána nézegetne a korrektúrában.

— **Egy alispán a sajtó ellen.** „Az Ország” című most megindult előkelő politikai napilap írja a következőket: Dr Damokos Andor Udvarhelyvármegye ez idő szerinti alispánja nem elégszik meg azzal, hogy a nemzeti ellenállást kijátszotta és a szívvel-lélekkel ellenzéki vármegyét szolgálalkú jegyzővel néhány szomorú szerepre vállalkozott református pappal s az oláh érzelmű tanfelügyelő pressiójával megszegyenítette, hanem most körrendeletet bocsátott ki az összes községekhez, amelyben a függetlenségi sajtó ellen agitál. Annak idején, mikor ez a most hatalmaskodó ember holmi pénzmanipulációk miatt fegyelmi alatt állott, alázatószkodott, hogy megszabaduljon a bajtól, most azonban Ugron János megyefőnök alatt garázdálkodik. A vármegyében azonban erős áramlat indult és már most mindenfelé elhatározták a választók, hogy a legközelebbi tisztujtásnál alapos söprést végeznek, hogy a megyebizottságba csak megbízható hazafiak kerüljenek, tehát sem jegyzőt, sem tanítót, sem olyan embert, akit eltántorítani lehet, megyebizottsági tagnak meg nem választanak. Az ellenzéki sajtó ellen megindított alispáni agitációt pedig mindenfelé ignorálják.

— **Választmányi ülés.** A vármegyei gazdasági egylet választmánya kedden tartotta meg e havi ülését. Dr Damokos Andor alispán alelnök vezetésével. Az ülés elején keblügyeket intéztek el s ezek rendén helyesléssel fogadták a város tanácsának azon javaslatát, hogy a fogyasztó közönség érdekében kedden és szombaton megengedendő lenne a vidékről való huszbehozatal azzal a kikötéssel, hogy az állatok a helybeli vágóhídon vágassanak le. Az egylet belép a Magyar Gazdák Szövetségébe rendes tagnak. A fűzfavessző 8 napon belül az égeitanító által elszállítandó, mert másképp másnak adják. Dénes Samu állatorvos hatósági mézszárszék felállítását indítványozza. Ezzel kapcsolatosan a fogyasztási szövetség felélesztésére mozgalmat indítanak s közelebről értekezletet hívnak össze. Majd a székelykeresztúri tenyészállat kiállítás részletes tervezetét állapították meg s elnökeül — Máthé Pál vál. tag indítványára — Ugron János földbirtokost választották meg.

— **Anglia hírlapjai.** Az angol korona országában összesen 2461 lap jelenik meg, ebből Angolországban

1881, Londonra 436 és a provinciákra 1445 lap jut, Walesben 111. Skóciában 261, Írországbán 191 és a szigetekben 17 lap jelenik meg. Napilap van Angolországban 184, Walesben 7, Skóciában 18, Írországbán ugyanannyi s a szigetekben 4. Ötven évvel ezelőtt az egész angol birodalomban mindössze 551 ujság jelent meg s azok között napilap csak 14 volt.

— **A császári biztos ur cipői.** Székelyudvarhely város cipésziparosa tudvalevőleg az egész országban levő kollegáikkal kiállják a versenyt, sőt még Párisból is kitüntetést hoztak; jeleül annak, hogy a világpiacra sem maradnak hátul. Ez azonban Ugron János császári biztos urnak annyira nem imponál, hogy cipőit — egyik gyűlésen tett kijelentése szerint — a budapesti tisztviselők szövetségétől vásárolja, mert állítólag ott — 2 frrtal olcsóbban kapja. Azonban a „főispáni” kényszerítésekkel helybeli iparos polgártársainkat szokta — boldogítani... Kárpótlásul pedig az iparosok érdekében eddig elmondott és elmondandó beszédeit küldi meg. Ennyi jótétemény láttára, aztán mondja még valaki, hogy az iparos — nem boldog Székelyudvarhelyt...

A helybeli jótékony nőegyesület által, a szegény- és árva tanulógyermek felruházása céljából kibocsátott gyűjtő-iven pénzt vagy ruhaneműket adtak: Damokos Andorné 2 K, Pávelka M-né, Székely Dénesné, Sterba Ödönne 1—1 K, öz. Gál Jánosné, öz. Szabadi Ferencné, dr Bodolla Gáborné 2—2 K, öz. Kiss Ferencné, Kovácsi Jenő 1—1 K, Barabás Jenőné 2 K, Maráth Józsefné, Dollai Róbertné, Szabó Andrásné, Steinburg Ottóné 1—1 K, Fejes Áronné, Barcsay Károlyné 2—2 K, Ernst Györgyné 1, Dr Imreh Domokosné 2, Homolai Lajosné 2, Monori Józsefné 2, Betegh Pálné 1, Gáspár Balásné 1, Fernengel Gyuláné 2, Schuller Jánosné 1, Vargha Ida 2, Schiller Irma 2, Langer Adolf 2, G. István 1, Gotthárd Jánosné 1, Amberboy Józsefné 1, Dr Nagy Samuné 2, öz. Pálffy Ferencné 2, Szemlér Ferencné 1, Hlatky Miklósné 2, Szabó Árpádné 2, Dr Václav Ferencné 2, Dr Görgényi Károlyné 1, Roediger Gyuláné 2, Reisenauer Vilmosné, Nagy Irma, Zimni Ferencné 1—1 K, Szöllősi Samuné 2, Hein Eszti 2, Solymosi Istvánné, Farcádi Albertné, Szabó István 1—1 K, Szakács Károlyné, Dr Mezei Ödön, Virágh Józsefné, László Domokosné 2—2 K, Dr Kovács Gézáné 1, öz. Doros Györgyné, Szabó Gáborné, Dr Kovácsy Albertné, öz. Ugron Istvánné, Dr Soó Rezsőné, öz. Török Pálné, Becsek Aladárné, Vári Albertné 2—2 K, öz. Csehely Adolfné, öz. Kovács M-né, Rösler Károlyné 1—1 K, N. N. 40 fillér, Dr Török Pálné 2, Dr Egyed Balásné, Teichner Jakabné, Barabás Andrásné, Fábiani Józsefné, Dr Kassay Albertné, Martinovics Szilárdné 1—1 K, Dr Vass Lajosné, Persián Jánosné, Mátéffy Domokosné, Sándor Mózesné, Diemár Károlyné, öz. Szakács Mózesné, Szakács Zoltánné, Sükösd Miklósné, Dr Göllner Béláné 2—2 K, Fás Gyula 5 K, Horváth Károlyné 4 K, Illyes Vilma 1 K, Spanyol Pálné 1 K, öz. Groák Béláné 2 K, Zöld Jánosné 1 K. Összesen 136 K 40 fill. — Ruháneműt adtak: Damokos Andorné 6 dbot, öz. Gyarmathy Sándorné 1 rend férfiruhát, Steinburg Ottóné 1 teli felsőt, Soó Gáspárné 5 dbot, Jánosi Péterné 1 női teli kabátot, Félégyházi Antálné 1 teli kabátot, Lányi Imréné 1 házi ruhát, öz. Ugron Istvánné 3 dbot, Csanádi Zalánné 1 női kabátot, Konez Árminné 6 rend fiu ruhát és ezenkívül még 25 dbot, Dr Solymossy

Lajosné 3 leányka ruhát, 1 teli kabátot és ezenkívül még 4 dbot. Riemer Gusztávné 4 dbot Pap Andrásné 2 teli kabátot, Gyarmathy Ferencné 2 leányka ruhát, 1 kötényt és 1 kis kabátot, öz. Szabady Ferencné 1 női posztó ruhát, 1 házi ruhát és még 5 dbot, Dr Bodolla Gáborné 1 női ruhát és 2 blouzt, Heitz Vilmosné 1 női ruhát és 2 pár cipőt, Gönci Lajosné 1 rend fiu ruhát, Dr Voith Gerőné 3 dbot.

— **Pénzügyi számvizsgáló polgármester.** Egyik fővárosi lap írja a következőket: Gotthárd János, székelyudvarhelyi polgármester, mielőtt ezen állását elfoglalta volna, számvizsgáló volt a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóságnál és most is annak kötelekében áll, mint egy évre — orvosi bizonyítvány segélyével — szabadságolt tisztviselő. Ugy látszik azonban, megtetszett neki a polgármesterség, mert most nyugdíjaztatni akarja magát. Hír szerint, be is adta már ez iránti kérvényét. Teljesen egészséges, jó kondícióban van és testi épsége miatt még akár meddig elszolgálhatná az államot; mivel azonban az utóbbi időben haladó-partivá vedlett, Fejérváry báró bizonyára elnézi majd neki ezt a csekélységet és nyugdíjazza.

— **Rajzcsetek.** író és rajzeszközök legnagyobb választékban, olcsó szabott árak mellett: Betegh Pál és Társa könyv-, papír-, író- és rajzszerkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Előleges jelentés

A budapesti

URÁNIA

magyar tudományos színház

1906 január 23, 24 és 25-én előadást tart

Székelyudvarhelyt a Budapesti szálló színháztermében

Január 23-án „Párisi asszony”. Irta: Pekár Gyula.

Január 24-én „Skócia”. Irta: Gineverné György Ilona.

Január 25-én „Az orosz-japán háború”. Irta: Strausz Adolf.

Bpsten eddig 140-szer adatott.

Jegyek előre már most az összes előadásokra válthatók.

Betegh Pál és Társa könyvkereskedésében

Bővebbet a napi falragaszok.

Helyárak: Páholy 8 K, támlás-szék 2 K, zártszék 1 K 60 f, földszinti álló 1 K, karzati álló I—II. 1 K, többi sor 60 f, karzati álló 40 f, katona-, diák- és gyermek-jegy 60 fillér.

A „Székely-Udvarhely” hazafias zászlózára Kossuth Lajos nagy hazánk fia dicső eszméi: a szabadság egyenlőség és testvériség harmas jellege tisztán, hamisítás nélkül van felírva. Csakis ezáltal boldogul a hon és virul új életre a haza, melynek üdvéért e lap igazi lelkesedéssel küzd.

— A „Magyar Lant” és „Zenélő Magyarország” immár elválatatlan társak; tömérdek jó zenemű és az eseményekben gazdag zenei élet híveinek letéteményesei, hadd legyenek a művelt magyar családoktól is elválatatlanok! Az újévre meg-

jelent 302-ik szám, igen szép bus és még szebb talp alá való nótát hoz Lányi Ernő-től („Falu végén rezgő nyárfa” és „Ez a legény”); Siposs Antal híres Laura-dalaitól hármat férfikarra átírva; a külföldi nagyságaitól: Schubert „Aufenthalt”-ját („Az én tanyám” magyar versei György Margittól) és a már nálunk is kedvelt amerikai Powell egy Boston keringőjét „Szerelmi vágy” címmel. S egy évnegyedben három koronaért hatszor ennyit kap az előfizető; akármilyen komoly zenetanuló is nemes üdülést, kedves szórakozást lel a már tizenhárom évvé lett derek folyóiratban. Előfizetések a „Zenélő Magyarországnak” kiadóhivatalához Budapestre VIII. József körút 22/24. intézendők. Megrendelhető a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában is.

KÖZIGAZGATÁS

Elvi jelentőségű határozatok. A községi (bagafell) bíraskodás körébe tartozó ügyekben valamely községi bíróság illetékességének a felek által előre kikötése érvénytelen. — A mézárast egészségrendőri kihágás elkövetéséből kifolyólag iparigazolványának elkobozására, illetőleg az ipárjog megvonására nem lehet itélni. — A törvényes alapon beállt állampolgárság megszerzésének nem lehet akadály a községi illetőség megállapításával járó esetleges nehézség. — Az iparhelyeknek nincs joguk, hogy saját nevükben iparüzleteket folytassanak. — Az elhalt férjnek iparüzletét az özvegy oly kiskorú javára, akit ő maga fogadott örökbe, nem folytathatja. — Az üzletvezetőt a nem kiskorú, vagy jogi személyek részére gyakorolt iparnál az üzletvitel körül előforduló kihágásokért csak akkor lehet felelősségre vonni, ha az üzletet kizárólag maga vezeti. — Az a körülmény, hogy egy szabályszerűen kiállított iparigazolvány tulajdonosa

üzletének székhelyétől többször távol van, az iparigazolvány megsemmisítésének, illetve a kereskedéstől való eltiltásnak alapjául nem szolgálhat.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos:

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

4-906. vh. sz.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY.

A székelyudvarhelyi kir. bírósági végrehajtó közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. járásbíróságnak V. 537/4-905. polg. számú végzése által székelyudvarhelyi Zalogkölcsön intézet és betéti pénztárnak, képviselve Dr. Pál Ernő ügyvéd által, székelyudvarhelyi Pálmai Józsefné Simén Janka és Pálmai József ellen 1400 korona tőke s járuléka iránti ügyben, alpereseknél Székelyudvarhelyen összesen 2015 koronára becsült következő javai, u. m.: két darab furnérozott magas fejű ágyfa, két darab márványlapu tükrös éjjeliszekrény, két darab furnérozott 1-es ajtaju sifon, egy márványlapu 2 fiókos toalet tükör, egy heverő ruganyos divány veres ripsz szövettel bevonva és még 6-tól 58-ig, 60-tól 72 tétel alatti ingók Székelyudvarhelyen. alperesek Pálmai Józsefné és férje Pálmai József házában 1906. január hó 26. és 27-én délelőtt 9 órakor nyilvános árverésen el fognak adni, melynél az egyes javak vételárán azonnal fizetendő, esetleg a becsáron alul is a többet ígérőknek át fognak adni.

Az árverési feltételek a bírósági végrehajtónál megtekinthetők. Ezuttal felhívtnak mindazok kik a lefoglalt javak iránt elsőbbségi joga-

kat érvényesíthetni vélnek, hogy elsőbbségi bejelentéseiket az árverés kezdetéig, habár külön értesítést nem vettek is, alulírt végrehajtóhoz nyujtsák be, mert különben azok a végrehajtás folyamatát nem gátolván, egyedül a vételár fölöslegére fognak utasíttatni.

Székelyudvarhelyi bírósági végrehajtótól.

Székelyudvarhely, 1906. jan. 6.

BIRÓ SANDOR s. k.

kir. végrehajtó.

KIADÓ LAKÁS,

mely áll 3 szoba, konyha, kamara stb. hozzátartozóival s külön udvar 1906. évi április 24-től kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

Felsőboldogasszonyfalva közt levő 4 kövű lisztelő malom vámfizetés mellett 1906. január hó 1-ső napjától kezdődőleg kiadandó, értekezni lehet Székelyudvarhelyen Biró Sándornál.

Természetes borok leszállított áron!

Rápolti Károly Kussuth Lajos utca 33. sz. alatt (a postával átellenben) levő lakása pincéjében a már hirdett természetes, tiszta jó minőségű borainak árát jelentékenyen leszállította. Az 1902., 1903. és 1904. évi terméseket most megadózza hektónként 62 koronaért, adózatlan pedig 52 koronaért árusítja. Aki jó és tiszta bort akar kapni, forduljon nevezetthez egész bizalommal.

NAPTÁRAK!

— AZ 1906. ÉVRE

már megjelentek és kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv, zenemű- és papírárukereskedésében

Előjegyzési naptár . . 60 fillér.

Erdélyi képes naptár . 60

Az erdélyi vásárok legpontosabb jegyzékével.

Utánzatoktól óvakodjunk!

Az alanti címke, a „MILLY” szó, valamint a „NAP” védjegy törvényileg vannak védve.

Monogram - pecsétnyomók,

bélyegzők, ruhajelző eszközök, bélyegző-festékek és állandó festékpárnák dobozokban, mindenféle jelző-készülékek, címtáblák legelőnyösebben kaphatók

Betegh Pál és Társa

könyv-, papír-, író- és rajzszerkeszkedésében

Székelyudvarhely, Kossuth-u. 15.

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 3 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epevezetés rendellenességében, az epekövek eltakarítását, szembe-tűnően könnyíti, a bélhurut minden nemében, a nyálkás aranyérben, hasszervi dugulásokban, húgykő képződéseiben, mézes húgyárban, görvély- és mirigydagokban, angolkóros csontlágyulás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdítő ital, borral vegyítve páratlan! — Hetenkint háromszor friss töltés! — Raktár

SZENTPÉTERY GERGELYNÉ,

Székelyudvarhely

BÁMULATOS OLCSÓSÁGU

KÉPES LEVELEZŐLAPOK

melyek az ezredéves kiállítás főbb nevezetességeit, hazánk nagyobb városait, vidékeit és a történelemből vett eseményeket ábrázolják, előnyös és nagy vételnél fogva bámulatos olcsón

2 darab egy krajcár

Udvarhelymegyében csakis

Betegh Pál és Társa papírkkereskedésében Székelyudvarhelyen

kapható, ahol óriási választék áll különféle művészi táj- és helyi képes lapokból a n. é. közönség rendelkezésére.

Hetenként újdonságok

képes levelezőlapokban!

Kedvező alkalom a legolcsóbb bevásárlásra!

NAGY ALKALMI VÁSÁR!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy üzletemet a jövő év elején a Fröhlich Testvérek ujonnan épült házába szándékozom áthelyezni, ennél fogva elhatároztam, hogy az üzletemben levő árukat, u. m. mindennemű porcellán- és üvegkészleteket, tejes, fehér- és ebédli **szervizeket** és **edényeket**, **evő-eszközöket**, mindennemű fali, asztali, ebédli, függő, luszter és éjjeli **lámpákat**, **kina-ezüst** dísz tárgyakat, fali, asztali és zseb **tükröket**, **majolika** vázák és dísz tárgyak, dohány- és oldaltárcák és pénzes erszényeket, óvodás és iskolás gyermekeknek iskola-táskák, bevásárlási táskák és kosarakat, **sétapálcákat**, fog-, haj- és ruha-**keféket**, dominó, sakkjáték és egyéb **társasjátékokat**, asztali és állványos **dohányzó-készleteket**, ecet-, olaj- és sőtartókat, **Gyermek-babukat**, **pipere-cikkeket**, pipere **szappanokat**, gipsz-alakokat és számtalan itt fel nem sorolt tárgyakat **bámulatos olcsó áron kiárusítom!!** Midőn ezen körülményről a n. é. közönséget tisztelttel értesitem, egyuttal b. pártfogását kérem kiváló tisztelttel **Szentpétery Gergely.**

Csak rövid ideig! Ragadjuk meg az alkalmat!

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Iskolás fiuk Diákok részére

Kész ruhák, kalapok, ingek, nyakkendők, harisnyák, cipők és ágyneműek nagy választékban, előnyös és olcsó árakban kaphatók.

Divatos és olcsó ruha-vállalat merték után, a ruhák ingyen takarításával.

Legolcsóbb árak!